

Svar på skriftligt spörsmål SSS 736/2021 rd

Svar på skriftligt spörsmål om ökad transparens i lagstiftningsprocessen i syfte att förbättra medborgarnas delaktighet och inflytande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 736/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Tiina Elo /gröna:

Hur ska regeringen säkerställa att transparensen i lagstiftningen och beskrivningen av lagstiftningsprocessen utvecklas så att den främjar medborgarnas möjligheter att delta och påverka?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Stärkandet av medborgarnas möjligheter att delta och påverka finns i centrum för regeringsprogrammet. Lagberedningens kvalitet utvecklas genom flera olika åtgärder. Sommaren 2020 godkändes ett handlingsprogram för bättre lagstiftning som innehåller åtgärder i följande helheter: 1) utveckling av lagberedningens planmässighet och lagberedningskunnandet i statsrådet, 2) utveckling av öppenheten och samarbetet med intressentgrupper i lagberedningen, 3) utveckling av konsekvensbedömning av lagberedningen och ett system för efterhandsutvärdering, och 4) utnyttjande av teknik och digitalisering vid lagberedningen.

Att utveckla öppenheten i lagberedningen är en del av det mer omfattande demokratiarbetet som görs i det nationella demokratiprogrammet 2025. I programmet ingår de talrika åtgärder i regeringsprogrammet som främjar det civila samhället och delaktighet. Demokratiprogrammets övergripande tema är delaktighet och en ny slags växelverkan. Till programmets åtgärder hör bland annat inrättandet av ett öppenhetsregister (lobbarregister) och utvecklingen av justitieministeriets demokratiwebbtjänster (bl.a. tjänster för medborgarinitiativ och utlåtanen). Dessutom har man fäst särskild uppmärksamhet vid att säkerställa jämlika möjligheter för olika grupper att delta.

För att medborgarna ska kunna utnyttja sina möjligheter att delta och påverka, behövs det aktuell information om pågående lagberedningsprojekt. Det är möjligt att följa hur lagberedningsprojekten framskrider via statsrådets gemensamma verktyg för projekthantering, Projektfönstret. I projektfönstret finns en lagstiftningsplan som statsrådets kansli har sammanställt utifrån de uppgifter som ministerierna har meddelat. Den innehåller aktuell information om de regeringspropositioner som regeringen har planerat att överlämna till riksdagen under ifrågavarande sessionsperiod. Planen ger information om beredningslägen för regeringspropositioner och bedömningen

av den tidpunkt då statsrådet behandlar lagförslaget och beslutar att det ska överlämnas till riksdagen. I planen uppdateras alla regeringspropositioner som lagts till som nya eller eventuellt strukits ur den under sessionsperioden.

I projektfönstret finns också information om ministeriernas övriga lagberednings- och utvecklingsprojekt. Via projektfönstret syns projektinformationen också på ministeriernas egna webbplatser. Dessutom finns utkastet till de propositioner som är på remiss och utlåtandena om dem tillgängliga på [utlatande.fi](https://www.utlatande.fi). Den ger möjligheten att be och avge utlåtanden elektroniskt. Alla myndigheter inom den offentliga förvaltningen kan publicera begäran om utlåtande i tjänsten. Alla organisationer och medborgare får avge utlåtanden. Efter att regeringspropositionen har överlämnats till riksdagen kan man följa hur projektet framskrider på riksdagens webbplats. De godkända lagarna publiceras i sin tur på [finlex.fi](https://www.finlex.fi), en elektronisk författningssamling.

Lagberedningen i statsrådet är offentlig. Enligt offentlighetslagen är myndigheten skyldig att lämna ut uppgifter om att en lagstiftningsreform har inletts eller kommer att inledas samt uppgifter om uppdraget, tidsfristen och de beredningsansvariga. Dessutom ska myndigheten på begäran muntligen eller på något annat lämpligt sätt ge uppgifter om hur långt behandlingen av lagstiftningsärenden har framskridit, om de föreliggande alternativen och om bedömning av deras konsekvenser samt om de möjligheter att påverka ärendet som enskilda människor och sammanslutningar har. Regeringen strävar efter att målmedvetet förbättra öppenheten i lagberedningsprocessen. Till exempel i det öppenhetsregister som är under beredning ska medborgarna i fortsättningen få mer omfattande information om aktörer som påverkar beslutsfattarna på statlig nivå och om deras intressen. Detta hjälper till att bedöma beslutsprocessen och de underliggande intressena.

Som en del av handlingsprogrammet för bättre lagstiftning utarbetas kvalitetsindikatorer för lagstiftningsprocessen. I detta syfte har regeringen med finansiering av VN-TEAS startat ett forskningsprojekt vars syfte är att ta fram ett förslag till kvalitetsindikatorer för lagberedningsprocessen och utifrån dessa utarbeta en rapport där kvaliteten på lagberedningsprocessen granskas. Rapporten ska vara färdig i slutet av 2022. Att ta i bruk indikatorerna skulle möjliggöra en kontinuerlig och systematisk uppföljning av lagberedningsprocessens kvalitet. Öppenheten i lagberedningen kan anses vara en av de viktigaste faktorerna när lagberedningens kvalitet bedöms.

Under lagberedningens utvecklingsarbete har det kommit fram att det behövs nya verktyg som stöd för att leda lagstiftningsprocessen. En effektiv lagstiftningsledning förutsätter aktuell information om hur projekten framskrider och om eventuella flaskhalsar. Lagberedningsprocessen är en särskilt offentlig verksamhet och därför kan man tänka sig att ett eventuellt uppföljningsverktyg eller någon annan plattform betjänar såväl tjänsteberedningen som medborgarna.

Helsingfors 28.1.2022

Justitieminister Anna-Maja Henriksson